

Західний квітковий трипс

Західний квітковий трипс (лат. *Frankliniella occidentalis* Perg.) - багатоїдний шкідник, пошкоджує більше 250 видів рослин з понад 65 родин. В північній Європі трипс присутній в основному на овочевих культурах таких як огірки, перець, а також на квіткових - на хризантемах, герберах, трояндах і сенполіях в теплицях, але в південній Європі західний квітковий трипс в широкому масштабі уражує багато польових культур, включаючи полуницю, виноград і артишок.

Шкідник впливає на комерційне вирощування рослин різними методами, безпосередньо, скорочуючи врожай і їх ринкову якість, або через кормову рослину пошкоджуючи її перенесенням вірусних хвороб. Деякі культури, включаючи зрізані квіти, полуниці, перець і огірки, при ураженні їх трипсами практично повністю втрачають ринкову цінність. На інших культурах, ушкодження більше проявляється завдяки зараженню вірусами.

Ознаки зараження трипсом широко коливаються, в залежності від рослин, які він атакує. На трояндах чи герберах з червоними квітами, або на темних квітах сенполій ураження проявляються як білий наліт. Значне ушкодження призводить до деформації зародків, якщо зараження відбувається перед початком цвітіння. У перцю і огірків, що були атаковані, на початку розвитку зав'язі, спостерігаються серйозні порушення під час дозрівання. На листі утворюється сріблястий наліт, листок деформується, в місцях живлення утворюються плями та шрами. Яйця відкладені в тканини пелюсток спричиняють ефект гусячої шкіри на квітах типу орхідей, а яйцекладка на чутливих плодах типу винограду призводить до розтріскування шкірки плоду і наступного його ураження грибами.

Морфолого-біологічні особливості

Імаго дуже дрібні (0,9-1,58 мм) з дорсально-вентрально сплющеним тілом, мають колюче-сисний ротовий апарат, дві пари прозорих крил, оторочених війками. У стані спокою крила складаються на спині вздовж тіла комахи. Самки в 1,5 раза більші за самців, видовжені, основний колір тіла бурштиновий - від жовто-коричневого до темно-коричневого. Самці завжди світліші, веретеноподібні з вузьким черевцем. Основні щетинки на тілі завжди темно-коричневі. Взагалі колір комахи досить мінливий, залежно від пори і умов року він варіює від жовтого до коричневого. В холодну дощову погоду переважають темні форми, а в теплу, суху - бліді.

Зимує доросла комаха (імаго) в ґрунті або в прикореневій розетці багаторічних культур чи бур'янів при плюсовій температурі, а при нижчій 0°C гине. Реактивація трипсів починається при температурі, вищій за + 7,9°C. Імаго трипса виходять із ґрунту й оселяються на нижній поверхні листків. Самки у перші 24 години малорухомі, повільно мігрують з ґрунту на рослину, де живляться і після парування відкладають яйця у надрізи листка чи пелюсток квіток (поодинокі). В махрових квітах (гербери, хризантеми) яйця самка може відкладати між пелюстками на квітколоже.

Ознаки зараження трипсом широко коливаються, в залежності від рослин, які він атакує. На трояндах чи герберах з червоними квітами, або на темних квітах сентполій ураження проявляються як білий наліт. Значне ушкодження призводить до деформації зародків, якщо зараження відбувається перед початком цвітіння. У перцю і огірків, що були атаковані, на початку розвитку зав'язі, спостерігаються серйозні порушення під час дозрівання. На листі утворюється сріблястий наліт, листок деформується, в місцях живлення утворюються плями та шрами. Яйця відкладені в тканини пелюсток спричиняють ефект гусячої шкіри на квітах типу орхідей, а яйцекладка на чутливих плодах типу винограду призводить до розтріскування шкірки плоду і наступного його ураження грибами.

Заходи, що проводяться, дозволяють стримувати зростання чисельності шкідника у вогнищі, але повністю ліквідувати вогнище не вдається.

Розповсюджується трипс у всіх стадіях розвитку при перевезенні заселених імаго, яйцями чи личинками квітів, овочів та інших пошкоджуваних рослин або в ґрунті вазонних культур, торфі. Таким пасивним способом трипс долає значні відстані між континентами і країнами. Розповсюдження шкідника можливе також з пакувальним матеріалом плодоовочевої та квіткової продукції (ящики, коробки, картон, папір, тирса), на транспортних засобах (літаки, потяги, автотранспорт).

Ознаки пошкодження західним квітковим трипсом

На невеликій відстані імаго трипса може переноситись з одягом, взуттям робітників, які працюють в теплицях, або при збиранні, пакуванні і реалізації зараженої продукції. Зі

зрізаною або горщиковою продукцією, потрапляючи в кімнатні умови здатний переходити на інші кімнатні рослини. Крім того, імаго трипса здатні робити невеликі перельоти чи розноситись вітром.

Дорослі комахи та личинки західного квіткового трипсу легко переносяться вітром, а також на одязі та у волоссі персоналу теплиць. В інші країни трипс переноситься зі зрізаними квітами, розсадою та іншим садивним матеріалом.

Потрапивши разом з квітами до помешкань і офісів, західний квітковий трипс може оселитися на кімнатних рослинах, розмножитися і розповсюдитись. Тому необхідно здійснювати постійний фітосанітарний контроль приватних і державних тепличних господарств, куди завозиться імпортна розсада овочів, квітів та інший садивний матеріал.

Із фітосанітарних заходів головним є фітосанітарний контроль імпортних вантажів із зрізами квітів та горщикових культур, як основних розповсюджувачів шкідника.

Методи боротьби:

Трипси - особливо стійкі шкідники!

Трипси розмножуються дуже швидко - при оптимальних для них температурах (а для багатьох видів це якраз і є кімнатна температура - 20-25 ° C) вони можуть подвоювати свою чисельність за 4-6 днів.

Фітосанітарні заходи

Посадковий матеріал та зрізані квіти ввозяться в Україну тільки при наявності карантинного дозволу на імпорт, який видає Державна ветеринарна та фітосанітарна служба України (в м. Київ), та фітосанітарного сертифіката країни експортера, який засвідчує відсутність карантинних організмів у даній продукції. При ввезенні здійснюється огляд рослин з відбором зразків і проведенням лабораторної експертизи для визначення фітосанітарного стану. У разі виявлення рослин, заражених західним квітковим трипсом, вся продукція підлягає відповідним фітосанітарним заходам, аж до повернення до країни експортера або знищенню у безпечний спосіб. Приватним особам (згідно фітосанітарних правил) заборонено завозити посадковий матеріал в ручній поклажі.

В зв'язку з тим, що *F. Occidentalis* веде прихований спосіб життя і його складно виявити при огляді вантажів рослинного походження, єдиним надійним заходом, який не допускає завезення шкідника в країну є обстеження впродовж вегетаційного періоду місць вирощування рослин, які повинні бути вільними від шкідника. У разі виявлення, при обстеженнях *F. Occidentalis* - на обстежуваних територіях запроваджується карантинний режим та невідкладно здійснюються заходи щодо локалізації та ліквідації виявлених вогнищ шкідника.

Профілактичні заходи

При виявленні на рослинах трипсів необхідно оглянути рослини, які стоять поруч, так як трипси легко перебираються на сусідні рослини.

Якщо є можливість, уражені рослини краще ізолювати від здорових. Перенесіть рослини дуже акуратно: при трясці личинки і дорослі особини легко падають з листя і можуть довго чекати моменту, щоб знову оселитися на рослинах.

Місце, де стояли рослини, уражені трипсами, слід ретельно очистити, а також прибрати самий верхній шар ґрунтової суміші в горщиках у оброблених препаратами рослин.

Необхідно проводити профілактичні заходи і у теплицях:

- Уникати надмірної сухості повітря в приміщенні.
- Регулярно оглядати квітки і листя рослин. На нижній стороні листа можна помітити світлих (біло - жовтих або сіруватих) безкрилих личинок трипсів, які, тим не менш, здатні дуже швидко пересуватися. Можна виявити і дорослих особин, непоказного буроватого або жовтуватого забарвлення, іноді з поперечними смужками.
- Влаштувати для рослин періодично "душ".
- Клейкі пастки - синього або жовтого кольору смуги паперу, розвішані серед рослин, - допомагають не тільки вчасно виявити цього шкідника, а й знизити його чисельність .

Важливо! Трипси легко перебираються з уражених рослин на здорові, які стоять поряд.

Хімічна обробка

Під час хімічної обробки використовуються пестициди згідно «Переліку пестецидів та агрохімікатів дозволених для використання в Україні».

Пошкоджені бутони перед обробкою інсектицидом рекомендовано помити під “душом”.

Обробку рекомендовано зробити як мінімум двічі з інтервалом 7-10 днів, так як з відкладених в тканини листя яєць поступово вилуплюються личинки.

Якщо на даний момент у вас немає інсектициду, то можна помити рослину губкою з господарським милом, але це тимчасовий захід, і він не забезпечує виведення трипсів!

Ентамофаги

Крім інсектицидів при боротьбі з трипсами також можна використовувати хижих кліщів: *Amblyseius cucumeris*, *Amblyseius barken*, *Amblyseius degenerans*, хижих клопів *Orius laevigatus*, *Orius majusculus*.

Увага!!! У разі виявлення шкідника просимо звернутися в Державну фітосанітарну інспекцію Херсонської області за адресою м. Херсон, вул. Комсомольська, 34, тел. (0552) 26-36-06.